

ALICE WALKER

Az öröm titkának őrzői

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2019

TASHI

Az afroamerikai nőkről azt állítják, mondta a pszichiáter, hogy őket a legnehezebb eredményesen analizálni. És tudja, hogy miért?

Mivel én nem afroamerikai vagyok, haboztam egy pillanatig, mielőtt megkockáztattam a választ. Úgy éreztem, egész valóm semmisül meg attól, hogy még a pszichiáterem sem látja, én afrikai vagyok. Hogy számára minden fekete afroamerikai.

Akkor már jó néhány hónapja jártam hozzá. Voltak napok, amikor beszéltem, és voltak napok, amikor nem. A rendelővel szemben volt egy általános iskola. Az udvarán játszó gyerekek zajongását hallgattam, és gyakran elfelejtettem, hol vagyok, elfelejtettem, miért vagyok ott.

A pszichiáter nagyon meglepődött azon, hogy csak egy gyerekem van. Szerinte ez szokatlan egy szí-

nes bőrű nőnél, akár férjnél van, akár nem. A maga fajtája a sok gyereket szereti, jelentette ki.

De hogyan beszélhettem volna ennek az idegennek a gyerekekről, akiket elveszítettem? És arról, hogyan veszítettem el őket? Döbbenetes, mennyi mindent nem tudhat egy ilyen ember.

Az afroamerikai nőket, törte meg a hallgatásomat a pszichiáter, azért nem lehet eredményesen analizálni, mert képtelenek eljutni odáig, hogy az anyjukat hibáztassák.

Mi miatt kellene őket hibáztatni?, kérdeztem.

Bármilyen miatt lehet őket hibáztatni, felelte.

Ez egy egészen új gondolat. És meglepő módon robbanást idéz elő elmém puha, tömött vattaszövetében.

De nem mondok semmit. A fakéreg-keménységű, hamuszürke sarkak előttem lépegetnek az ösvényen. A ruha alig öltözteti anyámat, hiszen csak egy rongydarab. A földimogyorós kosár szíja belesimul a vájatba, amit anyám homlokába vágott. Akkor is ott van az a mélyedés a bőrén, amikor leemeli a kosarat. Vasárnaponként a fejkendőjével igyekszik eltakarni. Az anyám és a többi afrikai nő új értelmet adhatnak a „ráncos homlok” kifejezésnek.

A kosár viszont szép és tartós, piros-okkersárga „kislánykönyök” modell, amit nála ügyesebben senki

sem tud megfogni. Nem szeretnék most ennél többre gondolni. Pedig fogok.

Nem hordtalak ki végig, mesélte anyám, mert egy napon fürdésből hazafelé jövet megijesztett egy leopárd. Furcsán viselkedett, és rám támadott.

Megpróbálok magam elé képzelni egy leopárdot az ültetvény és a falu között kanyargó úton. Vadkutyák és sakálok vannak, de a leopárd szépségéhez semmi sem fogható.

M'Lissa gondoskodott rólam.

Könnyen megszülettem?

De csak elnéz mellettem, valahol a fülem magasságában. Persze, mormolja. Hát persze.

Később megtudtuk, hogy valaki lelőtte és megnyúzta a társát és a kölykeit, sóhajtja az anyám.

Ez tehát a születésem hivatalos története.

Így aztán a gondolataim is elkanyarodtak önmagamtól és anyám megpróbáltatásaitól, elrepültek a leopárd világába. Nemsokára tisztán láttam őt, a nyelvével mosdatta a kölykeit, vagy páرزott a társával. Ott, az akác-fák árnyékfoltjai között. Aztán mintha megdördült volna az ég, és minden szerette egy pillanat alatt odalett. Ő pedig szégyenszemre, félelmében menekülni kényszerült, bár érezte a vér szagát és látta a sután kinyúlt testeket. És később, amikor visszatért, ugyanúgy találta

a szeretteit, ahogyan hagyta őket, csak éppen mereven, és a bundájuk nélkül.

És éreztem a leopárd szívében feltámadt rémületet, az őrzöngő haragot. Most meg látok egy terhes asszonyt az ösvényen, és a torkának ugrok.

A többi gyerek mindig kinevetett. Nézzétek csak!, kiáltották. Gyertek és nézzétek, Tashi már nem a mi világunkban jár! Látszik is rajta, megüvegesedett a tekintete!

TASHI

Olivia könyörgött, hogy ne menjek. Nem értett meg. Van egy madár, ami mindig sír, amikor a barátok örökre elválnak, de a misszionáriusok nem hisznek a létezésében. Ochomának hívják, az elválás madarának. Hallottam a hangját, miközben Olivia engem kérlelt. De én arrogáns voltam, ráadásul a mbelék egy befogott szamarat küldtek, hogy azon utazzak.

Olivia a kötélből font kantárszárba kapaszkodva próbált egyenletesen lélegezni, én meg néztem. Nagyon sírt, bennem meg felmerült a gondolat, hogy mi lenne, ha agyontaposnám.

Olyan volt, mint egy szerelmes.

Bármit kérhetsz tőlem, megteszem, mondta.

Elküldhetsz bárhová, azonnal indulok, mondta.

Csak ne tedd ezt magaddal, *kérlek*, Tashi!

Ezekben az idegenekben jóval több érzelgősség volt, mint amennyit az afrikai emberek valaha megengedhettek maguknak. Megvetést érdemeltek érte.

Szinte egész életünkben barátok voltunk, mondta. Ne tedd ezt velünk!

Úgy csukladozott, mint egy gyerek.

Ne tedd ezt Adammal!

Az én fejemben saját magamról egy különös, túlméretezett kép élt. Lovagló ülésben ültem meg a szamarat, úgy pózoltam, mint egy törzsfő, mint egy harcos. Valaha mienk volt a falu és többhektárnyi föld, most viszont nem volt semmink. Koldusbotra jutotunk – csak éppen nem akadt senki a közelben, akitől koldulhattunk volna ebben a sivatagban.

Igazuk van azoknak, mondtam Olivianak a szamar hátának biztonságos magasságából, akik szerint te meg a családod a fehérek fenekében vagytok.

Abbahagyta a sírást. A kézfejjével megtörölte a szemét, és majdnem felkacagott.

Tashi, szipogta, megőrültél?

Megőrültem. Mi másért voltam képtelen ránézni? Lopott pillantásokat vettem az arcára, és tekintetem a feje búbjára siklott. Vastag szálú haját két copfba fonta, és a fonatokat összekötötte a nyakszirtje felett; mindig így hordta a haját. Az olinka nők ha-

gyományos, szoros, a fejtetőről legyező alakban lefutó fonatait sohasem viselte.

A tarka mintás ruhát lehúztam magamról. A keblem meztelen volt. Ami a ruhából megmaradt, most az ágyékomat fedte. Nem volt se puskám, se lándzsám, találtam viszont egy hosszú botot, azzal bököttem a földet Olivia lábfeje mellett.

Engem már csak a népünk küzdelme érdekel, mondtam. Te idegen vagy. Te és a családod hazahajózhatok, amikor csak akartok.

Jézusom, sóhajtotta bosszúsan.

Az is idegen volt, vigyorogtam gúnyosan. Aztán végre a szemébe néztem. Annyira utáltam a frizuráját.

Te és a tieid kinek képzelitek magatokat, hogy nem fogadtok el bennünket olyannak, amilyenek vagyunk? Hogy ti sohasem utánoznátok minket? Mindig nekünk kell változnunk.

A földre köptem. A megvetésnek ezt a kifejezését csak a nagyon öreg olinkák tudták igazán hatásosan használni.

Olivia, aki ismerte a gesztus jelentőségét, szinte a szemem láttára aszott össze abban a hőségben.

Meg akartok változtatni minket, mondtam, hogy olyanok legyünk, mint ti. És *ti* milyenek vagytok? Tudod egyáltalán?

Megint leköptem a porba, bár a köpésnek csak a hangja sikerült; a szám és a torkom teljesen kiszáradt.

Feketék vagytok, de nem olyanok, mint mi. Rád és a tieidre szóvalommal tekintünk, mondtam. A fekete bőrötökön kívül semmitek nincsen, de még az is fakul.

Ezt azért mondtam, mert az ő bőre mahagónivörös volt, míg az enyém ébenfekete. Boldogabb időkben az járt az eszemben, hogy a karjaink gyönyörűen mutatnak egymás mellett, amikor a fűszálakból font kar-kötőket csodálva a magasba emeltük őket.

Olivia hirtelen hátralépett a számár mellől. Leengedte a karját.

Felkacagtam.

Azt sem tudjátok, mit veszítettetek! És van képe-tek idehozni egy istent, akit valaki más választott a számotokra! Az is ugyanolyan, mint a két buta fona-tod, meg a hosszú, meleg ruhád a buta gallérjával!

Végre, szólalt meg.

Indulj, mondta, és bánatosan felemelte a fejét. Ed-dig nem sejtettem, hogy gyűlölsz.

Csendesen mondta, mint akit legyőztek.

A számár oldalába mélyesztettem a sarkamat, és kikocogtunk a táborból. Láttam a gyerekeket, a ki-domborodó hasukat, meg a haldokló tekintetüket,

amitől olyan bölcsnek tűntek. Láttam az öregeket, akiket a sziklák árnyékában fektettek le, és akik már alig mozdultak a felhalmozott rongyokon. Láttam a csontokból ragut főző asszonyokat. A fekete bőrükön kívül mindentől megfosztottak minket. Egy-egy dacos járomcsonton még ott volt semmivé lett törzsünk jele. Azokból a jelekből merítettem bátorságot. Én is akartam egyet magamnak.

A népem valaha teljes volt, étellel teli.

Hátat fordítottam a testvéremnek, akit a szívem választott, és elindultam, mert látni sem akartam sebzett arcát. Hiszen én voltam az ösvénye mellett lesben álló leopárd.